

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 4.

September 1929

27de årgang.

Redigert av Det Norske Myrselskaps sekretær, torvingeniør J. G. Thaulow.

I ASBJØRNSEN'S FOTSPOR

Av Det Norske Myrselskaps formann.

SOM bekjent har *Det Norske Skogselskap* optatt på sitt program å fremme bruk av brentorv i setertraktene for å spare på fjellskogen.

For å komme hurtigst mulig igang med undersøkelsen av myrer lå det nært for undertegnede i egenskap av formann i *Det Norske Myrselskap* å assistere Skogselskapet i undersøkelse av myrer i fjelltraktene.

Sammen med Myrselskapets sekretær drog vi derfor til Hallingdalsfjellene for en tid siden. Som antydte i overskriften følte vi oss som vi gikk i gamle Asbjørnsen's fotspor, idet den gamle hedersmann foruten å være forstmester også var statens ansatte torvmester. Men vi må jo riktig nok innrømme at vår fremstillingsmåte faller igjennem mot Asbjørnsen's.

Hvad tidene angår er jo forholdene også meget forskjellige. Romanikken i fjellet er ikke den samme som før, iallfall ikke på høisommerdag. Asbjørnsen hadde fjellet for sig selv, og nu var det byfolk og hytter hvor man snudde sig. Dette har forøvrig også den fordel, at det er meget lettere å få losji enn i hine gamle dager.

Nu, som sagt, vi drog til Hallingdalsfjellene. Først var sekretæren en tur oppe i Hemsedal, Torpe og Ål, hvor det viste sig, at man delvis allerede bruker brentorv, hvilket for oss er en styrke, da man kan henvisse andre interesserte til å studere metoden der. Vår vei gikk fra Gol i retning mot Oset og Tisleia. Vi besøkte først en del store setergreider ved Lauvset, Tunutjern, Skutuset, Einarset og Kamben. Det viste sig, at det fantes meget god brentorv tildels inntil seterveggen på en rekke steder. Ved konferanse med forskjellige setereiere fikk vi det inntrykk, at interessen for bruk av brentorv var nokså utbredt. Enkelte setre har skog ganske nært beliggende, altså med kort kjøring, og sådanne taler vi foreløpig ikke om. Men mange setre har meget knapt efter ved, eller iallfall lang vei, og disse er naturligvis interessert i lettere arbeide for å skaffe brensel.

I denne forbindelse kan anføres, at ved en seter i Ål har en setereier ved hjelp av 2 mann på 15 timer stukket all den torv, som han seter trengte

til en sommer. En tilsvarende vedhugst vilde naturligvis tatt meget lengere tid.

Vi har nu innledet enkelte forbindelser med hvem vi vil konferere ut på høsten, således at torvstikning forhåpentlig vil begynne til neste sommer. Brentorv må nemlig stikkes på forsommeren for å få tilstrekkelig tørk.

I fortsettelse av de ovenfor nevnte setre finnes det over fjellviddene nord- og vestover store setergrender. F. eks. fra Kamben seterhotell så man utover nært eller fjernere beliggende setrer i stor utstrekning. Visstnok hundrevis fra det ene punkt, beliggende dels i Hallingdal og dels i Valdres. På flere steder kan det konstateres at setrenes brenselsbehov har hugget ut skogen og senket skoggrensen, og hvis det fortsatt vil lykkes å finne brentorv i nærheten av setrene har vi bare over disse trakter et betydelig virkefelt.

Efter de erfaringer vi har fra denne første reise er det forøvrig all grunn til å tro, at man vil finne god brentorv. Det synes som om de små uanselige myrer ofte inneholder bedre brentorv enn de store. F. eks. setter vi ikke megen lit til de store myrtrakter som man overskuer fra Kamben i retning mot Sanderstølen, mens derimot som ovenfor berørt en rekke småmyrer oppe i skråningene næsten inne i setervoldene inneholder god torv.

Fra Kamben drog vi til Oset ved Tisleia og derefter til dennes vest-

Treløs gård. Vestligst i Lykkja.

Seterved. Fra Hemsedal.

ende til en rekke fjellgårder som sammenfattes under fellesbetegnelsen Lykkja. Jeg berørte ovenfor, at det var mange byfolk i fjellet, og her langs Tisleia florerte bylivet ganske ekstra. Det var omtrent den varmeste dag i sommer, med 24 grader i skyggen i fjellet, og i en del bukter av Tisleia var det badeliv som langs Oslofjorden. Sjøen lå speilblank, og den fine granskogen på Tisleia's sydside hadde rik anledning til at speile sig. Vi bemerket forøvrig, at hvor granskogen var sterkt hugget, kom det op rikelig med gjenvekst av bjerk, men meget lite småskog av gran. På fjellet ovenfor granskogen ligger de store setergreider Guriset, rikelig isprengt med byhytter. Hvorvidt disse setre er medskyldige i, at det er snaufjell ovenfor dem, har vi ikke ennu undersøkt.

På nordsiden av Tisleifjorden løper elven Flya ut, og langs denne er det lubben pen bjerkeskog. Denne bjerkeskog viste sig at tilhøre 5 av fjellgårdene i Lykkje. Disse gårder hadde overflod av ved, og de opgav selv at de sogar kunde selge til andre, hvilket vistnok også forholder sig riktig. De øvrige gårdeiere i Lykkja var imidlertid mere interessert i brentorvdrift enn i å kjøpe bjerkeved. Vi påviste god brentorv straks

Bjørnebråteseteren, Gol. Torvmyren i forgrunnen.

nedenfor gårdene, og vi har godt håp om, at utgrøftning vil bli påbegynt til høsten og stikning til sommeren.

Fra Lykkja gikk vår vei vestover i retning mot Hemsedal. En halv times vei fra Lykkja begynner de store setergreider Markegårdsliane, beliggende i Hemsedal. Der finnes i én strekning ca. 60 setre, og en kjentmann antok at der fantes noget over 700 kreaturer. De fleste av setrene har lang vei efter ved, og de setereiere, vi har talt med, var interessert for å stikke torv. Vi påviste brentorv langs kjøreveien som fører igjennem setergrenden. Blandt annet var det en noget større forekomst som kunde egne sig for samvirkedrift for flere setre. Et spørsmål som spiller en rolle med hensyn til brenselforbruket er på hvilken måte seteren drives. Nogen setrer har begynt hver dag å kjøre melken med bil til meieri i bygden. Det er ikke tilfelle med nogen av de setergreider jeg har berørt ovenfor. Derimot er det en tendens hos enkelte i retning av å gå over til kjerning av smør istedenfor ysting. Ystingen betinger naturligvis meget større brenselforbruk enn kjerning av smør. Nasjonaløkonomisk vil det visstnok være en fordel om smørproduksjonen steg og vi kunde få oparbeidet et godt merke for eksport. Men inntil videre må man regne med at ystingen vil fortsette, så meget mere som flere setereiere som vi talte med var inne på tanken om atter å gå tilbake til gjetehold.

Gjeter holdtes på de setrer jeg idag har talt om, næsten ikke. Et rent fåtall av setrer hadde 20—30 stykker, men det må man være opmerksom

Torvmyren undersøkes.

på, at hvis gjeteholdet atter økes, vil brenselforbruket stige, idet ysting av gjetost krever mere brensel enn annen ysting.

Et annet moment som bringer brenselforbruket op er de mange byhytter. Å få folk til å bruke torv på peisen vil visstnok være vanskelig. Enhver ting kan imidlertid forsøkes, og det vilde i tilfelle vidne om god nasjonaløkonomisk forståelse.

Jeg sa ovenfor at vi etter fattig leilighet søkte å gå i Asbjørnsen's fotspor. Vi vil fortsette i samme gjenge utover sommeren, og skal da til høsten komme tilbake til saken.

Carl Løvenskiold.

RESTERENDE ÅRSKONTINGENT

blir efter 1. oktober opkrevet ved postopkrav med tillegg av omkostninger. Vi henstiller til alle myrselskapets medlemmer, hvorav enkelte skylder kontingent for flere år, godhetsfuldt å innløse opkravet og der ved bidra til å forbedre myrselskapets vanskelige økonomi.